

2009

**ÜCRETLİ ÇALIŞAN MİMARLAR ÇALIŞTAYI
DEĞERLENDİRME RAPORU**

SUNUŐ

Kriz koŐullarının giderek arttığı, kŰresel ekonominin taŐıdıđı riskler ve yarattığı kaygılar nedeniyle geleceğin daha çok sorgulandığı bir dŰnemde, mimar meslektaŐlarımızın sorunları ve kaygıları da artmaktadır.

Bu sŰrete Mimarlar Odası İzmirden Őubesi tarafından Űcretli ve iŐsiz mimarların çalıŐma yaŐamında karŐılaŐtıđı sorunların saptanması, tanımı ve ŰzŰm yollarının tartıŐılması, krizin çalıŐanlara yansımaları, sektŰrel ve bŰlgesel etkinliklerin incelenmesi, bir dizi atŰlye çalıŐmasını da içerecek Őekilde bir danıŐma kurulu organize edilmiŐtir.

Mimarlar Odası çalıŐmalarının en geniŐ Űye katılımı ve katkılarıyla zenginleŐeceđi bilincinden hareketle Űcretli alıŐan Mimarlar DanıŐma Kurulu yapılmıŐ ve değerlendirme raporu hazırlanmıŐtır.

Mimarlar Odası İzmirden Őubesi YŰnetim Kurulu

2009 KUŞADASI DANIŞMA KURULU DEĞERLENDİRME RAPORU

Tarih	: 24 – 25 Ekim 2009 Cumartesi / Pazar
Otel	: Korumar Otel / Kuşadası
Konuşmacı	: Prof. Dr. Gönül Balkır
Atölye Yürütücüsü	: Doç. Dr. Murat Günaydın

PROGRAM

24 Ekim 2009 Cumartesi

Saat 12.00 - 14.00	Öğle Yemeği ve Otele Yerleşme
Saat 14.00 – 16.00	Hukuksal Açıdan Ücretli Çalışan Mimarlar
Saat 16.00 – 16.30	Çay-Kahve Molası
Saat 16.30 – 17.30	Atölye Çalışması: Ücretli Çalışan Mimarların Sorunları
Saat 17.30 – 18.30	Vizyon Çalışması
Saat 20.00	Akşam Yemeği

25 Ekim 2009 Pazar

Saat 10.00 – 10.20	Yapılan Atölye Çalışmasının Değerlendirilmesi
Saat 10.20 – 12.00	Atölye Çalışması: Belirlenen Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri Sunulması
Saat 12.00 – 13.30	Öğle Yemeği
Saat 14.00	Otelden Ayrılma

2009 KUŞADASI DANIŞMA KURULU DEĞERLENDİRME RAPORU

Mimarlar Odası İzmir Şubesi ücretli çalışan üyelerinin sorunlarının ortaya konulması ve bu sorunların çözüm yollarına ilişkin öneriler geliştirilmesi amacıyla 24–25 Ekim 2009 tarihinde Kuşadası Korumar Otel’de bir Danışma Kurulu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

91 mimarın katılımıyla gerçekleştirilen çalıştay, Prof. Dr. Gönül Balkır’ın “Ücretli Çalışan Mimarların Hukuki Yapısı ve Sorunları” konulu sunumu ile başladı. Gönül Balkır öncelikle makro ölçekte yaşanan sorunlara ve sonrasında bireysel olarak yaşanan iş güvenliği konularının hukuki yapısına değindi. Var olan ekonomik sistem ve bunun aracı olan hukuk sisteminin işleyişinden söz eden Balkır, bu düzen içerisinde her şeyin metalaştırdığını aktardı. Doğası gereği özerklik ve özgürlük barındıran mimarlık mesleğinin serbest çalışmaya uygun olduğunu dile getiren Balkır, var olanın ekonomik yapı gereği ücretli çalışmanın zorunlu hale geldiğini vurguladı. Küresel ekonomik düzenin sosyal hakları kendi yararına yavaş yavaş azaltmaya çalıştığına değinerek, bu düzen ile sosyal haklar arasında ters orantı olduğunu açıkladı. Balkır’ın sunuşunda değindiği makro ölçekteki son konu ise emeklilerin yetersiz maaşları sebebiyle tekrar iş yaşamına geri dönemeye çalışmaları ve bu durumun işsizlik oranını artırmasıydı. Ücretli çalışan mimarların yasal haklarına ilişkin yeterli bilgi sahibi olmadıklarını vurgulayan Balkır, kısaca ücretli çalışanların hukuki haklarını özetledi. Üç tür ücretli mimar istihdam edildiğini bu statülerin, memur, sözleşmeli çalışan ve işçi olduğunu aktaran Balkır bu üç statünün çalışma koşulları hakkında ayrıntılı bilgi verdi ve katılımcıların sorularını yanıtlarak sunumunu bitirdi.

Çalıştayın ikinci oturumu, Murat Günaydın’ın çalıştay sürecine ve kullanılacak yöntemle ilişkin verdiği bilgilerle başladı. Şubemiz ve Genel Merkezin ücretli çalışan ve işsiz üyelerimize yönelik çalışmalarının ve şubemizin son on yıl mezunları arasında gerçekleştirmiş olduğu anketin katılımcılara aktarılmasının ardından atölye çalışmasına geçildi.

Atölye çalışması; değişik kesimlerden ve yaş gruplarından ücretli çalışan üyelerimizden oluşturulan 19 grup ile gerçekleşmiş, bu gruplar çalışma yaşamında karşılaşılan sorunları saptamak üzere çalışma yürütmüş ve birer metin hazırlamıştır. Sunulan bu metinler grup liderleri tarafından gerçekleştirilen bir sonraki atölye çalışmasında, oluşturulan 4 grup tarafından tekrar değerlendirilmiş ve kritik edilerek sorunlara ilişkin sonuç metinler elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 89 farklı sorun tespit edilmiştir.

Çalıştayın ikinci gününde, 1. oturumda belirlenen 89 sorun Murat Günaydın ve Gönül Balkır eşliğinde değerlendirilmiş, sorunlar tek tek ele alınarak katılımcılar ile birlikte tartışılmıştır. Ayrıca sorunlara “Mobbing uygulaması”nın eklenmesine karar verilmiştir. Yapılan değerlendirmelerin ardından gerçekleşen atölye çalışmasında (2. Oturum) gruplar kendi seçtikleri sorunlara çözüm önerileri sunmuştur.

Çalışma gruplarının tüm önerileri dikkate alınıp incelendiğinde, 5–6 kişilik 19 alt çalışma grubunun öncelik vererek çözüm önerisi ürettiği 28 sorunun diğerlerinden daha fazla önemsendiği ve her birine en az 2 öneride bulunduğu görülmüştür. 19 soruna grupların sadece bir öneride bulunduğu; diğer sorunlara ise ‘hiç’ öneride bulunulmadığı tespit edilmiştir.

Düzenlenen oturum verimli ve etkin geçmiştir, katılım oranı yüksek olan çalıştayda uzun saatler boyunca neredeyse kesintisiz süren oturum aracılığıyla katılımcılar aktif olarak öneri geliştirme ve fikir paylaşımı konusunda önemli katkılar sağlamışlardır. Çalıştayda yapılan oturum sonucunda toplam öneri sayısı ve değerlendirilen mimar grupları sayısı aşağıda belirtilmiştir:

Değerlendirme yapan çalışma grubu sayısı	: 19
Sınıflandırılmış sorun grubu sayısı	: 90
Toplam yazılmış öneri sayısı	: 98

SORUN NUMARASI	SORUNLAR	İLGİLİ ÖNERİ SAYISI
12	Çalışanların iş sözleşmesi olmaksızın çalıştırılması.	7
47	Kurumlarda / özel işyerlerinde ücretli çalışan mimarların Oda aidatlarının kurumları veya işvereni tarafından ödenmemesi.	6
2	Alınan ücretin altında sigorta gösterilmesi.	5
71	Ücretlerin yetersiz olması.	5
1	Aktif çalışma hayatı sona eren meslektaşların ihtiyaç sahibi olması durumunda ilgisiz bırakılması	4
7	Çalışanın iş sözleşmesi ile ilgili olarak yazılı ve sözlü bilgilendirilmemesi.	4
11	Çalışanların hukuki hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları nedeniyle haklarını alamamaları.	4
15	Çalışma Güvencesi Olmaması Nedeniyle özlük haklarının ve yasal güvencelerin kullanılamaması.	4
28	İş bulma sıkıntısı.	4
54	Mimarlar için asgari ücretin yasayla belirlenmemesi.	4
83	Yasa ve yönetmeliklere uzman yardımı olmadan ulaşılmamasının, anlaşılmasının ve yorumlanmasının güç olması.	4
4	Bazı yerel yönetimlerde mimarların bulunmaması.	3
33	Kamu ve özel kesimde çalışan mimarların müelliflik haklarının korunmaması.	3
55	Mimarlar Odası'nın kamu ve özel kesimde ücretli çalışanların sorunlarına ilişkin yeterince çalışma yapmaması.	3
59	Mimarların sorunlarına sahip çıkacak siyasi irade dışında sendika olmaması.	3
62	Mimarlık meslek yasasının bir türlü çıkarılmaması.	3
74	Üniversitede döner sermaye kapsamında yapılan işlerde müellif olsun olmasın çalışanların kazançlarının maaşlarından düşürülmesi.	3
77	Yapı denetim sektöründe mimarın denetlediği alanın fazla olması.	3
78	Yapı denetim sisteminde mimar istihdamının yetersiz olması.	3
84	Yeni mezun mimarların meslek içi eğitimleri konusunda olanakların yetersiz olması. (örneğin seminerlerin ücretli olması)	3
14	Çalışanların mesleki gelişimlerinin sağlanamaması.	2
20	Eğitim kurumlarındaki terfilerde atama kriterlerinin sürekli zorlaştırılması.	2

SORUN NUMARASI	SORUNLAR	İLGİLİ ÖNERİ SAYISI
20	Ekonomik kriz ortamının ücretli çalışan mimarlar arasında etik olmayan haksız rekabete neden olması.	2
22	Farklı Belediyelerde/kurumlarda Farklı Ücret Politikalarının İzlenmesi. (Örneğin Sosyal Yardım Tazminatı)	2
24	Görevde yükselme ve atamalarda kanunlara aykırı davranılması.	2
37	Kamuda çalışan mimarların imza yetkisinin bulunmaması.	2
60	Mimarların sözleşme hükümlerine aykırı olarak çalıştırılması.	2
82	Yasa ve yönetmeliğin yorum farkından kaynaklanan karışıklıklar.	2
10	Çalışanlara eşit davranılmaması.	1
13	Çalışanların kişisel gelişimlerine katkıda bulunulmaması.	1
18	Çalışma yasasının çok detaylı olmasına karşın yoruma açık boşlukların olması. (örnek; zorunlu ücretsiz izin kullandırma)	1
27	Hizmet içi eğitimin verilmemesi.	1
31	Kamu çalışanlarının üzerinde siyasi ve resmi baskının olması.	1
34	Kamu ve özel sektörde çalışma ortamlarının yetersiz, kalitesiz ve sağlıksız olması.	1
41	Kamuda ücret politikasının yetersiz ve adaletsiz olması.	1
46	Kurumlar ve birimler arası mesleki iletişimin sağlanamaması.	1
50	Mesleki sorumluluk sigortasının olmaması.	1
57	Mimarların mesleki uzmanlık alanları dışındaki çeşitli işlerde çalışmaya zorlanmaları.	1
61	Mimarlık mesleğinin saygınlığının korunamaması.	1
66	Özellikle kamu sektöründe farklı meslek gruplarının altında çalışma zorunluluğu.	1
68	Sosyal güvence oluşturulması konusunda Oda'nın etkisiz kalması.	1
73	Üniversitede doçent olana kadar sözleşmeli çalışılması nedeni ile amirlerle olan kişisel çatışmaların iş güvencesini tehlikeye sokması.	1
75	Üniversitede ücretli çalışan mimarların uygulama alanına girmesinin aşırı sınırlandırılması.	1
76	Üniversitelerde çalışan mimarların sürekli olarak atama baskısına maru bırakılması ve bunun yarattığı motivasyon eksikliği, kadro verilmemesinden doğan sorunlar.	1
86	Yeni mezun mimarların vasıfsız eleman olarak görülmesi.	1
90	Mobbing Uygulaması	1

SONUÇLAR

Yapılan inceleme sonucunda yukarıda belirtilen 28 ana sorun altında toplanan öneriler incelenmiş ve her grubun altında çıkan öneriler vurgu sıklıkları göz önüne alınarak raporlanmıştır. Çalışma grupları tarafından geliştirilen çözüm önerileri Danışma Kurulu'nun felsefesine uygun olarak alternatif ve değişik bakış açılarının belgelenmesi ve raporlanması açısından önemlidir. Oda Yönetim Kurulları'nın geliştirecekleri eylem planları için önemli bir veri ve öncelik sırası sunulmaktadır.

Aşağıda 90 sorun alanı içinden öncelikli olarak ortaya çıkan 28 alan öncelik sırasına göre sıralanmıştır. Kutuların sol köşesindeki numara sorun alanının numarasını gösterirken kutunun sağ tarafındaki numaralar ise bu soruna öneri getiren grupların numaralarını belirtmektedir. Geliştirilen çözüm önerileri uygun şekilde kümelenerek sunulmuştur.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	1	3	6	15	16	20	22
12	Çalışanların iş sözleşmesi olmaksızın çalıştırılması.							

- İş sözleşmesi Oda tarafından zorunlu tutulmalı ve Oda tarafından denetlenmelidir.
- Ücretli çalışan mimarların işe başlama aşamasında ve sözleşmelerinin onayında ve bunun devamı olarak da SGK'na bildirilmelerinde Oda takipçi bir rol üstlenmelidir.
- Oda mimar çalıştırma için işverenlere sözleşme yapma zorunluluğu getirmelidir. (Bakanlığa aktarılmak kaydıyla)
- Oda tarafından bu konuda yasal yaptırımların oluşturulması sağlanmalı ve denetlenmelidir.
- Oda mesleki denetim uygulamasında olduğu gibi, işveren ile çalışan arasında ortak sözleşme yapılmasını sağlamalıdır.
- Oda'ya kayıt esnasında üyelere iş sözleşmesi örneği verilmelidir.
- Özellikle işveren mimarsa, ücretli çalıştırdığı mimarın sözleşmesini büro tescil belgesi alırken beyan etme zorunluluğu getirilmeli, iki tarafın da imzaladığı takip edilmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	12	13	16	19	20	22
47	Oda aidatları, kurumlarda / özel işyerlerinde ücretli çalışan mimarların Oda aidatlarının kurumları veya işvereni tarafından ödenmemesi.						

- Üye aidatlarının son üç yılının alınması geriye dönük ücretlerin affa tabi tutulması
- Çalışılmayan süreler için Oda aidatları alınmamalıdır. Ayrıca geriye dönük aidat ödemelerinde, ait olduğu yılın aidat miktarı alınmalıdır.
- Oda aidatlarının kamu kurumları ve işveren tarafından ödenmesi ve Oda üyeliğinin zorunlu olması için çalışma yapılmalıdır.
- Mimarlar Odası aidatlarının işveren tarafından ödenmesi için Oda'nın işverenlere yaptırımı sağlamalıdır.
- Kamu ve ücretli çalışan mimarlar için Oda aidatları serbest çalışan mimarlardan farklı olarak belirlenmelidir.
- Ücretli çalışan mimarın mesleki imza yetkisi yasa gereği işveren tarafından satın alınmış kabul ediliyorsa, bu mesleğin gereği olan Oda kayıt aidatlarının ve meslek içi eğitim ücretlerinin işveren tarafından ödenmesi zorunluluğu getirilmeli ya da indirimle gidilmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3	7	14	15	18
2	Alınan ücretin altında sigorta gösterilmesi.					

- Ücretli çalışan mimarların işe başlama aşamasında ve sözleşmelerinin onayında ve bunun devamı olarak da SGK'na bildirilmelerinde Oda takipçi bir rol üstlenmelidir.
- Ücretli çalışan mimarların ücretlerinin Oda'nın belirlediği asgari ücret tarifesinin altında olmaması sağlanmalıdır. Bunun için sosyal güvenlik kurumları ile koordineli çalışılarak gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. (Örneğin 1000 TL ücret alan çalışanın SSK primi 700 TL üzerinden yatırılıyorsa, SSK'dan belge istenebilir ve bu ücret belirlenen tarifenin altında olduğu için yaptırım uygulanabilir.)
- Düşük ücretlerin önüne geçilmesi için yasal mevzuatın iyileştirilmesinde ve yasal zorunlulukların getirilmesinde Oda daha aktif olmalıdır.
- İşverenlerin de mimar olduğu düşünülürse, büro tescil belgesi verilebilmesi için çalışanın sigorta bordrosunun denetlenmesi konusunda yasal düzenlemeler yapılabilir.
- Bu çalıştayda yapılan çalışmanın bir benzeri daha önce serbest mimarlık yapan üyelerle gerçekleştirilmişti. Bu durum göz önüne alınırsa, ücretli çalışan mimarların çeşitli sorunları, SGK, maaşlarla ilgili sorunlar vb. serbest çalışan mimarlarla yapılan çalışmalarda gündeme getirilip bu konularda bilgi aktarılabilir. Gerekirse yaptırım uygulanabilir. (Maaş ve SGK bildirimleriyle ilgili)

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	2	3	7	12	14
71	Ücretlerin yetersiz olması.					

- Maliye müfettişleri yılda birkaç kez Türkiye'deki mimarlık ofislerini denetlerse, bu denetlemelerle birlikte düşük ücretler ve sigortasız çalışma problemi azaltılabilir.
- Kamudaki genel ücret politikaları hakkında aktif girişimde bulunulmalı, görüş bildirilmelidir.
- Ücretli çalışan mimarların ücretlerinin Oda'nın belirlediği asgari ücret tarifesinin altında olmaması sağlanmalıdır. Bunun için sosyal güvenlik kurumları ile koordineli çalışılarak gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. (Örneğin 1000 TL ücret alan çalışanın SSK pirimi 700 TL üzerinden yatırılıyorsa, SSK'dan belge istenebilir ve bu ücret belirlenen tarifenin altında olduğu için yaptırım uygulanabilir.)
- Ücretli çalışan mimarların minimum ücret tarifeleri Oda tarafından belirlenmeli ve konuyla ilgili kontroller yapılmalıdır.
- Düşük ücretlerin önüne geçilmesi için yasal mevzuatın iyileştirilmesi ve yasal zorunlulukların getirilmesine ilişkin Oda daha aktif çalışmalar yapmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3	11	15	21
1	Aktif çalışma hayatı sona eren meslektaşların ihtiyaç sahibi olması durumunda ilgisiz bırakılması.				

- İhtiyaç sahibi olan meslektaşlarımıza gereken ilginin gösterilmesi adına bir "dayanışma fonu" oluşturulmalıdır.
- Mimarlık Vakfı'nın daha etkin çalışmasının sağlanması ve daha çok tanıtılması gerekir.
- Yardımlaşma ve dayanışma anlamında bir komisyon kurulup, komisyon aracılığıyla üyelere destek olunabilir.
- Bireysel emeklilik konusunda firmalar ile Mimarlar Odası özel koşullar içeren anlaşmalar yapabilir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	8	18	19	20
7	Çalışanın iş sözleşmesi ile ilgili olarak yazılı ve sözlü bilgilendirilmemesi.				

- Mimarlar Odası tarafından yeni mezunlara iş sözleşmesi örneği verebilir.
- Bu çalıştayda yapılan çalışmanın bir benzeri daha önce serbest mimarlık yapan üyelerle gerçekleştirilmişti. Bu durum göz önüne alınırsa, ücretli çalışan mimarların çeşitli sorunları, SGK, maaşlarla ilgili sorunlar vb. serbest çalışan mimarlarla yapılan çalışmalarda gündeme getirilip bu konularda bilgi aktarılabilir. Gerekirse yaptırım uygulanabilir. (Maaş ve SGK bildirimleriyle ilgili)
- Yeni mezun mimara Oda üyeliği verilirken hizmet sözleşmesi ile ilgili yazılı bilgi verilebilir.
- Odaya kayıt esnasında üyelere iş sözleşmesi örneği verilebilir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3	13	17	21
11	Çalışanların hukuki hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları nedeniyle haklarını alamamaları.				

- Mimarlık eğitiminde çalışma dönemine yönelik olarak çalışanların haklarını öğrenmesi hususunda meslek odası eğitim kurumlarıyla işbirliği içinde olmalıdır.
- Çalışanların hukuksal haklarını bilmemelerine yönelik olarak, internet üzerinden bilgilendirme yapılarak, soru – yanıt şeklinde bir hizmet verilebilir.
- Oda tarafından mesleki haklar ve hukuksal konularda bilgilendirici seminerler düzenlenebilir.
- Mimarlar Odası, çalışma yasasına ilişkin ve diğer mesleki, hukuksal belgeleri kitapçık şeklinde hazırlayarak dağıtımını veya uygun bedelle satışını yapmalıdır.

15 | Çalışma Güvencesi Olmaması Nedeniyle özlük haklarının ve yasal güvencelerin kullanılmaması.

- Çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve özlük hakları ile ilgili sorunların çözümü için kanun değişiklikleri yapılabilir, özel denetim elemanları vb. ile denetlenmesi sağlanabilir.
- Mimarlar Odası, mimarlık mesleğiyle ilgili yapılan yasal düzenlemeleri günü gününe takip ederek, hızlıca çıkarılan kanun değişikliklerinde birçok çalışanın gözünden kaçırıldığı olumsuzluklar konusunda ivedilikle yasal işleme başvurmalıdır. Ayrıca teknik olmayan bakanlıklarda ve taşra teşkilatında bulunan teknik birimlerin başında teknik olmayan idarecilerin bulunması nedeniyle yaşanan sorunları dile getirerek, buralara konumuna göre uzman eleman atanması için yasal değişikliklerin yaptırılması için çalışma yapılmalıdır.
- Hukuk danışma birimi geliştirilmelidir. Çözüm sürecinde hukuksal destek sağlanmalıdır. (danışmadan öteye giden bir destek, avukat sağlanması vb)
- Örgütlenmenin güçlendirilmesi yolları araştırılmalı, desteklenmelidir.

28 | İş bulma sıkıntısı.

- İş bulma sıkıntısı ile ilgili Oda işverenlerle / firmalarla daha yakın iletişim içinde olmalı ve iş bulma konusunda daha iyi işleyen bir mekanizma kurmalıdır.
- İşsiz mimarların sayısının azaltılmasına yönelik olarak, proje kapasitelerine göre limitler konarak, belirli bedeller üstünde iş üreten büroların çalıştıracağı mimar sayısının Oda tarafından belirlenmesi için bir çalışma yapılabilir.
- İlgili bakanlıklarla, kamu kurumlarında istihdam edilen mimar sayısının artırılmasıyla ilgili görüşmeler yapılabilir.
- Mesleğe yeni atılacak mimarların mezuniyet öncesi veya mezuniyet sonrası meslek pratiğinin artırılmasına yönelik 6 ay – 1 yıl süreyle ücretli ve sigortalı olarak çalışmalarına yönelik mekanizmalar geliştirilebilir.

54 | Mimarlar için asgari ücretin yasayla belirlenmemesi.

- Mimarlar için asgari ücret yasayla belirlenmelidir.
- Mimarlar için asgari ücret belirlenmesi Bakanlık aracılığı ile yapılmalı ve zorunlu hale getirilmelidir.
- Ücretli çalışan mimarların minimum ücret tarifeleri Oda tarafından belirlenmeli ve konuyla ilgili kontroller yapılmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	2 14 21 22
83	Yasa ve yönetmeliklere uzman yardımı olmadan ulaşılmamasının, anlaşılmasının ve yorumlanmasının güç olması.	

- 4708 nolu yasa ile 3194 ve uygulayıcı kurumların yönetmeliklerinde net olarak görev tanımlarının belirlenmesi için; yani yapı denetim şirketleriyle kurumların sorumluluklarının aynı olup olmadığı; değilse ayrılıkların belirginleştirilmesi için Bayındırlık Bakanlığı tarafından ek bir madde konulması gerekir.

Örnek: Yapı Denetim yasasında; bu şirketlerin fenni mesullük görevi yapacağı belirtilmiştir. Ancak başka yerde “yasa ve yönetmeliklerin doğrultusunda incelenecektir.” İbaresini yer almaktadır. Bir mimarın yapılan projenin uygulama ile aynı olup olmadığını kontrol etmesi gerekir. O zaman imar durumuna uygunluğuna bakmaz yorumu da çıkabilir. İmar durumuna uygun olarak proje müellifi yapar, belediye onaylar, yapı denetim şirketi de projeye inşaatın aynı olmasını denetler.

- Yasa ve yönetmelikler konusunda kamu çalışanlarının meslek içi eğitimlerinin Oda işbirliği ile zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Mevzuata ilişkin daha sık bilgilendirici toplantı, seminer vb. düzenlenmelidir.
- Oda’da yeni mimarlara, dönemsel olarak haklarını hukuki platformda aramaları için gerekli mesleki eğitim ücretsiz verilmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	12 18 19
4	Bazı yerel yönetimlerde mimarların bulunmaması.	

- Kanuni düzenlemelerin yapılması için Oda yasal girişimde bulunmalı, değişiklikler için başvuru yapmalıdır.
- Mimarlar Odası yerel yönetimlerle iletişime geçerek mimar ihtiyacının belirlenmesini önermeli, yeni mezun mimarların özgeçmişlerini bu kurumlara iletilerek, süreç içinde mimar-kurum ilişkisinin sağlanmasında yardımcı olmalı, gerekli durumlarda mülakatları organize edebilmelidir.
- Yerel yönetimlerde mimar bulundurulması ve mimari projelerin mimar tarafından yaptırılması için Oda çalışma yapmalı, yerel yönetimlere bu konuda yazı yazarak zorlamalıdır.

Sorun | Öneri Sunan Gruplar

7 11 19

33 | Kamu ve özel kesimde çalışan mimarların müelliflik haklarının korunmaması.

- Kamuda çalışan mimarların tasarladıkları projelerde müelliflik ve imza haklarının oluşturulabilmesi için yasal düzenlemelerle ilgili çalışmalar yapılmalı, bu çalışmalarla ilgili üyelere bilgi verilmelidir.
- Özel sektörde çalışan mimar, yaptığı projeye müellif olarak imza atarsa; proje Oda'ya geldiğinde proje ederi çalışanın bordrosuyla karşılaştırılmalı, Oda bu oranı göz önüne alarak yaptırım uygulamalıdır. Mimarlar Odası Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'nda müelliflik tanımı içine işçi statüsündeki mimarın haklarının korunması yönünde maddeler eklenmesi için çalışma yapılmalıdır.
- Yarışmalarda birinci olan, projesi uygulanacak kamu ve üniversitelerde çalışan mimarların müelliflik hakları sonuna kadar korunmalıdır.

Sorun | Öneri Sunan Gruplar

5 12 21

55 | Mimarlar Odası'nın kamu ve özel kesimde ücretli çalışanların sorunlarına ilişkin yeterince çalışma yapmaması.

- Kamu ve özel kesimde ücretli çalışanlar tanımı çok genelleştirilmiş bir tanımdır. Bütün ücretli çalışan kesimlerin ayrı ayrı alt gruplar halinde tanımlanması ve ortaya çıkan bütün sorun maddelerinin alt gruplar açısından kontrol edilmesi gerekir, sıklıkla karşılaşılan özel durumlara böylece çözüm önerisi getirilebilir.
- Mimarlar Odası, mimarlık mesleğiyle ilgili yapılan yasal düzenlemeleri günü gününe takip ederek, hızlıca çıkarılan kanun değişikliklerinde birçok çalışanın gözünden kaçırdığı olumsuzluklar konusunda ivedilikle yasal işleme başvurmalıdır. Ayrıca teknik olmayan bakanlıklarda ve taşra teşkilatında bulunan teknik birimlerin başında teknik olmayan idarecilerin bulunması nedeniyle yaşanan sorunları dile getirerek, buralara konumuna göre uzman eleman atanması için yasal değişikliklerin yaptırılması için çalışma yapılmalıdır.
- İşyeri temsilcilikleri daha aktif hale getirilmelidir.

Sorun | Öneri Sunan Gruplar **12 17 21**

59 Mimarların sorunlarına sahip çıkacak siyasi irade dışında sendika olmaması.

- Kamuda çalışan mimarların sendikal hakları konusunda Oda girişimde bulunmalıdır.
- Soruna yönelik bir sendikanın kurulması sağlanmalıdır. Bu pek çok soruna çözüm olacaktır.
- İşyeri temsilcilikleri daha aktif hale getirilmelidir.

Sorun | Öneri Sunan Gruplar **7 12 22**

62 Mimarlık meslek yasasının bir türlü çıkarılmaması.

- Mesleki sorumluluk sigortası ile Mimarlık Meslek Yasası'nın çıkarılması için acil olarak yasama kurumuna önerilerin götürülmesi gerekir.
- Mimarlık Meslek Yasası'nın bir an önce çıkarılması konusunda Oda'nın girişimde bulunması gerekir.
- Mimarlık Meslek Yasası'nın çıkarılmasında daha hızlı hareket edilmelidir.

Sorun | Öneri Sunan Gruplar **3 5 21**

74 Üniversitede döner sermaye kapsamında yapılan işlerde müellif olsun olmasının çalışanların kazançlarının maaşlarından düşürülmesi.

- Akademik ortamda çalışan mimarların kendi içinde özel karakteristikler gösteren sorunlarının çözümü için, kurumlar ve YÖK düzeyinde gereken girişimlerde bulunulmalıdır.
- Döner sermaye kesintilerinin, yapılan işin tanımlanan kademeleri (maaşa oranlı kademeler ya da m² ye oranlı kademeler) ile oranlı olması, tüm getirinin kesintiye uğratılmaması gerekir.
- Mimarlar Odası, YÖK Yasası'nın değiştirilmesi konusunda çalışma yaparak, baskı oluşturmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3	5	11
-------	---------------------	---	---	----

77 | **Yapı denetim sektöründe mimarın denetlediği alanın fazla olması.**

- Yapı Denetim Yasası'nda mimarın konumunu iyileştirici revizyonların yapılması gerekir.
- Her 120.000 m² ye bir mimar şartı getirilebilir. Her 240.000 m² ye de yardımcı mimar alınması önerilebilir.
- Yapı denetim firmasında görev alan mimarların konumunun yasada belirlenmesi ve güçlendirilmesi yönünde çalışma yapılabilir. (Yasaya göre mimarların sorumluluğu çok fazla fakat yetkisi yoktur.)

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	8	11	14
-------	---------------------	---	----	----

78 | **Yapı denetim sisteminde mimar istihdamının yetersiz olması.**

- Yapı Denetim Yasası'nda mimarlarla ilgili olan 360.000 m² sorumluluk oranının düşürülmesi ve yardımcı mimar eklenmesi için Mimarlar Odası'nın Bakanlığa yasa taslağı önermesi gerekir.
- Yapı denetim firmasında görev alan mimarların konumunun yasada belirlenmesi ve güçlendirilmesi yönünde çalışma yapılabilir. (Yasaya göre mimarların sorumluluğu çok fazla fakat yetkisi yoktur.)
- Yapı denetim firmasında mimar istihdamının yetersizliği konusunda Yapı Denetimi Uygulama Usul ve Esasları Yönetmeliği'nin değiştirilmesinin sağlanması süreci Oda tarafından yürütülmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	11	16	21
-------	---------------------	----	----	----

84 | **Yeni mezun mimarların meslek içi eğitimleri konusunda olanakların yetersiz olması. (örneğin seminerlerin ücretli olması)**

- İşsiz mimarlardan ücretli seminerler için ücret alınmamalıdır.
- Meslek içi eğitimler ücretsiz yapılmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	6	22
14	Çalışanların mesleki gelişimlerinin sağlanamaması.		

- Sürekli Mesleki Gelişim kurslarının tüm çalışanlar için zorunlu (işveren çalışanını göndermek zorunda olacak şekilde) ancak ücretsiz olmalıdır.
- Meslek içi eğitimler, ücretsiz hale getirilerek daha çok ücretli çalışan mimara ulaştırılmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	2	7
20	Eğitim kurumlarındaki terfilerde atama kriterlerinin sürekli zorlaştırılması.		

- Amaç akademisyenlerin maksimum performans ile eğitime katkıda bulunmalarını sağlamaksa bu şartların, hakkıyla sadece eğitim için çalışanlar açısından, zorlaştırılması yerine hafifletilmesi ve akademisyenlerin özellikle yaptıkları çalışmalar üzerinden değerlendirilmesi gerekir.
- Eğitim kurumlarındaki atama kriterlerinin değişkenliğinin engellenmesi için girişimde bulunulmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	12	17
21	Ekonomik kriz ortamının ücretli çalışan mimarlar arasında etik olmayan haksız rekabete neden olması.		

- Etik olmayan çalışmaların engellenmesi için etik kurulu oluşturulmalı, varsa çalışması sağlanmalıdır.
- İnternet ortamında, bir Oda platformu oluşturularak, mesleki etikten uzak davranışlarda ihbar sistemi kurulmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	15	16
22	Farklı Belediyelerde/kurumlarda farklı ücret politikalarının izlenmesi. (Örneğin Sosyal Yardım Tazminatı)		

- TMMOB yasal düzenleme yapılması için hukuki girişimlerde bulunmalıdır. Konu gündemde tutularak (medya vb), bir araya gelinmeli değişik tepkilerle konuya dikkat çekilmelidir.
- Kurumlar arasında, aynı statüde bulunan mimarlar arası ücret eşitsizliği TMMOB tarafından merkezi yönetim ile görüşülmeli ve çalışmalar yapılmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	12 14
24	Görevde yükselme ve atamalarda kanunlara aykırı davranılması.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamuda, proje müdürü olarak atanan teknikerlerle ilgili çıkarılan yönetmeliklerin iptali için Oda tarafından dava açılmalıdır. ▪ Görevde yükselme mevzuatının incelenmesi, iyileştirilmesi ve dava konusu yapılması hususunda Oda aktif rol almalıdır. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	2 12
37	Kamuda çalışan mimarların imza yetkisinin bulunmaması.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamuda çalışan mimarlara da dışarıdan proje alma hakkı iş kanunları ile tanınmalıdır. ▪ Kamuda çalışan mimarlara imza yetkisi verilmesi ve büro açma hakkının tanınması hususunda gerekli girişimlerde bulunmalıdır. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3 8
60	Mimarların sözleşme hükümlerine aykırı olarak çalıştırılması.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ücretli çalışan mimarların işe başlama aşamasında ve sözleşmelerinin onayında ve bunun devamı olarak da SGK'na bildirilmelerinde Oda takipçi bir rol üstlenmelidir. ▪ Ücretli çalışan mimarlar için, işçi – işveren arasında yapılan sözleşmeye uyulup uyulmadığı Mimarlar Odası tarafından denetlenerek sözleşmeye uyulması sağlanmalıdır. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	2 21
82	Yasa ve yönetmeliğin yorum farkından kaynaklanan karışıklıklar.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4708 nolu yasa ile 3194 ve uygulayıcı kurumların yönetmeliklerinde net olarak görev tanımlarının belirlenmesi için; yani yapı denetim şirketleriyle kurumların sorumluluklarının aynı olup olmadığı; değilse ayrılıkların belirginleştirilmesi için Bayındırlık Bakanlığı tarafından ek bir madde konulması gerekir. <p>Örnek: Yapı Denetim yasasında; bu şirketlerin fenni mesullük görevi yapacağı yazılı. Ancak başka yerde “yasa ve yönetmeliklerin doğrultusunda incelenecektir.” Der. Bir mimarın yapılan projenin uygulama ile aynı olup olmadığını kontrol etmesi gerekir. O zaman imar durumuna uygunluğuna bakmaz yorumu da çıkabilir. İmar durumuna uygun olarak proje müellifi yapar, belediye onaylar, yapı denetim şirketi de projeye inşaatın aynı olmasını denetler.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mevzuata ilişkin daha sık bilgilendirici toplantı, seminer vb. düzenlenmelidir. 	

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	2
10	Çalışanlara eşit davranılmaması.	

- İş ortamında erkek çalışanların aynı işi yapan kadın çalışanlara göre üst göreve atanmada tercih edilmesi söz konusudur. Burada pozitif ayrımcılık uygulanmasına mutlaka geçilmeli ve iş kanunlarına eşit görevlerde eşit başarı ile çalışanlar arasında %50 kadın ve erkek koşulu aranması getirilmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	15
13	Çalışanların kişisel gelişimlerine katkıda bulunulmaması.	

- Oda bu konuda daha fazla etkinlik düzenlemeli, sosyal ortam yaratmalıdır. (tiyatro, opera vb. sanatsal faaliyetler)

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	21
18	Çalışma yasasının çok detaylı olmasına karşın yoruma açık boşlukların olması. (örnek; zorunlu ücretsiz izin kullandırma)	

- Mimarlar Odası, çalışma yasasına ilişkin bilgileri ve diğer mesleki, hukuksal belgeleri kitapçık şeklinde hazırlayarak dağıtımını yapmalı veya uygun bedelle satışını yapmalıdır.
- Mevzuata ilişkin daha sık bilgilendirici toplantı, seminer vb. düzenlenmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	7
27	Hizmet içi eğitimin verilmemesi.	

- Kurumların vereceği hizmet içi eğitimlerde Mimarlar Odası, eğitim konularını belirlemeli, eğitimin verilme şekli ve eğitmenler konusunda söz sahibi olmalıdır. (SMGM'nin kamu kurumlarına eğitim vermesini öneriyoruz.)

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	11
31	Kamu çalışanlarının üzerinde siyasi ve resmi baskının olması.	

- Kamu çalışanları üzerindeki siyasi ve rant baskısı karşısında meslek odalarının üyeleri için bir çözüm geliştirmesi gerekir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	21
34	Kamu ve özel sektörde çalışma ortamlarının yetersiz, kalitesiz ve sağlıksız olması.	

- Mimarlık büroları çalışma koşulları bağlamında Mimarlar Odası tarafından denetlenmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	16
41	Kamuda ücret politikasının yetersiz ve adaletsiz olması.	

- Kurumlar arasında, aynı statüde bulunan mimarlar arası ücret eşitsizliği TMMOB tarafından merkezi yönetim ile görüşülmeli ve çalışmalar yapılmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	21
46	Kurumlar ve birimler arası mesleki iletişimin sağlanamaması.	

- İşyeri temsilcilikleri daha aktif hale getirilmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	7
50	Mesleki sorumluluk sigortasının olmaması.	

- Mesleki sorumluluk sigortası ile Mimarlık Meslek Yasası'nın çıkarılması için acil olarak yasama kurumuna önerilerin götürülmesi gerekir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	16
57	Mimarların mesleki uzmanlık alanları dışındaki çeşitli işlerde çalışmaya zorlanmaları.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamuda çalışan mimarları siyasal nedenlerle mesleki kariyerlerinin dışında çalıştıran kamu kurumlarına dava açılması konusunda çalışma yapılmalıdır. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3
61	Mimarlık mesleğinin saygınlığının korunamaması.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mimarlığın proje, uygulama, eğitim alanlarındaki etik dejenerasyona karşı gereken bilinç ve önlem oluşturma konusunda çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	12
66	Özellikle kamu sektöründe farklı meslek gruplarının altında çalışma zorunluluğu.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mimarlar Odası, mimarlık mesleğiyle ilgili yapılan yasal düzenlemeleri günü gününe takip ederek, hızlıca çıkarılan kanun değişikliklerinde birçok çalışanın gözünden kaçırıldığı olumsuzluklar konusunda ivedilikle yasal işleme başvurmaktadır. Ayrıca teknik olmayan bakanlıklarda ve taşra teşkilatında bulunan teknik birimlerin başında teknik olmayan idarecilerin bulunması nedeniyle yaşanan sorunları dile getirerek, buralara konumuna göre uzman eleman atanması için yasal değişikliklerin yaptırılması için çalışma yapılmalıdır. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	21
68	Sosyal güvence oluşturulması konusunda Oda'nın etkisiz kalması.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bireysel emeklilik konusunda firmalar ile Mimarlar Odası özel koşullar ile anlaşma yapabilir. 	
Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3
73	Üniversitede doçent olana kadar sözleşmeli çalışılması nedeni ile amirlerle olan kişisel çatışmaların iş güvencesini tehlikeye sokması.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Akademik ortamda çalışan mimarların kendi içinde özel karakteristikler gösteren sorunlarının çözümü için, kurumlar ve YÖK düzeyinde gereken girişimlerde bulunulmalıdır. 	

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	21
75	Üniversitede ücretli çalışan mimarların uygulama alanına girmesinin aşırı sınırlandırılması.	

- Mimarlar Odası, YÖK Yasası'nın değiştirilmesi konusunda çalışma yaparak, baskı oluşturmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3
76	Üniversitelerde çalışan mimarların sürekli olarak atama baskısına maruz bırakılması ve bunun yarattığı motivasyon eksikliği, kadro verilmemesinden doğan sorunlar.	

- Akademik ortamda çalışan mimarların kendi içinde özel karakteristikler gösteren sorunlarının çözümü için, kurumlar ve YÖK düzeyinde gereken girişimlerde bulunulmalıdır.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3
86	Yeni mezun mimarların vasıfsız eleman olarak görülmesi.	

- Mesleğe yeni atılacak mimarların mezuniyet öncesi veya mezuniyet sonrası meslek pratiğinin artırılmasına yönelik 6 ay – 1 yıl süreyle ücretli ve sigortalı olarak çalışmalarına yönelik mekanizmalar geliştirilmelidir.

Sorun	Öneri Sunan Gruplar	3
90	Mobbing Uygulaması	

- Mobbing sorunu konusunda Mimarlar Odası bilgisel ve hukuki bir zemin oluşturmalı ve üyelerini bu konuda bilgilendirmelidir.

BELİRLENEN SORUN ALANLARININ DIŞINDA ÇALIŞMA GRUPLARININ SUNDUĞU GENEL ÖNERİLER

- Sorun açıklama listesinde belirtilen yasal düzenleme gerektiren konularda, Mimarlar Odası yasal düzenleme önerilerinin yazılı veya sözlü olarak sunulmasını ve görüşülmesini sağlamalıdır. (7.grup)
- Çeşitli siyasi grupların Oda etkinliklerine katılması engellenmelidir (aşırı uçlar ve örgütler). (12. Grup)
- Kamuda mimarlar için ayrılan norm kadro sayısının artırılması gerekmektedir. (14.grup)
- Dijital kart sistemi kullanılabilir; tüm yapılan işler ve alınan maaşlar karta yüklenebilir (Amerika'da uygulanan bir sistem). Böylece kişi ve iş bazında her şey kayıt altına alınabilir. Böyle bir kart Mimarlar Odası tarafından üyelere dağıtılabilir. (14.grup)
- Yapılan çalışma kapsamında kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan personel ayrı ayrı ele alınmalıdır. Özel sektörde çalışan mimarların pek çoğunun cumartesi günü çalışması nedeniyle çalışmaya sınırlı sayıda katılımları olmuştur. Bu nedenle çalışmada kamu sektörü ve yapı denetim firmalarında çalışanların çoğunlukta yer aldıklarını düşünmekteyiz. Bu durum sağlıksız sonuçlara neden olabilir. Böyle bir çalışmada gerekiyorsa Oda, gelenlerin kurumlara göre dağılımı konusunda kota uygulayabilir ya da farklı sektörlerde çalışanlara yönelik ayrı ayrı etkinlikler düzenlenebilir. (18.grup)
- Tüm maddelerin geneline ilişkin Mimarlar Odası diğer meslek odalarıyla, işçi sendikalarıyla birlikte hareket ederek genel bir greve veya eyleme geçmelidir (basın açıklaması vb.). Tarihten ders almak gerekir, TMMOB eski Başkanı Teoman Öztürk'ün yaptıkları tekrar hatırlanmalıdır. Geçmişte genel grev yapılarak mimarların kaybettiği hakların bir kısmı tekrar geri alınabilmiştir.
- Çalışma sorun belirlemedeki 4 başlık altında toplanmalı ve bu doğrultuda bir anket örneği hazırlanarak ücretli çalışan tüm üyelere veri toplanmalıdır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ SUNULMAYAN SORUN ALANLARI

SORUN NUMARASI	SORUNLAR
3	Araştırma görevlilerinin görev tanımlarının belirsiz olması.
5	Çalışanın dinlenme ve yemek saatlerinin gasp edilmesi.
6	Çalışanın fazla mesai yapmaya zorlanması, kanuni sınırların aşılması.
8	Çalışanın ödüllendirilmemesi, motivasyonunun artırılmaması.
9	Çalışanın özel hayatına saygı duyulmaması.
16	Çalışma ortamının huzursuz olması.
17	Çalışma saatlerinin fazla olması.
19	Çalışmaya katkıda bulunan tüm çalışanların (kamu ve özel sektör) isimlerinin sonuç üründe yer almaması.
23	Fazla mesai ücretlerinin ödenmemesi.
25	Hakettiği kadroda olamama nedeni ile özlük haklarındaki kayıplar.
26	Harcırahların kamu sektöründe az özel sektörde ise hiç olmaması.
29	İş güvencesinin olmaması.
32	Kamu kurumlarında çalışan mimarlar arasında 657 sayılı yasaya göre yapılması gereken performans değerlendirmesinin yapılmaması ya da yapılırken değerlendirme kriterlerinin politik olarak belirlenmesi.
35	Kamu ve özel sektörde yaratıcılığın malzeme ve ödenekle sınırlandırılması.
36	Kamuda aynı işin farklı statüde çalışan kişilere yaptırılmasından kaynaklanan sorunlar. (657, sözleşmeli, taşeron)
38	Kamuda çalışan sözleşmeli personelin terfi alamaması.
39	Kamuda proje tasarımının üst makam ve siyasi etki doğrultusunda yönlendirilmesi.
40	Kamuda sözleşmeli çalışanların aynı zamanda serbest mimar olarak çalışması. (hem projeci hem de denetçi olması)
42	Kamuda ve özel sektörde ara eleman yetersizliği nedeniyle mimarların iş yoğunluğunun artması.
43	Kapasitenin üzerinde çalıştırılması, kısa sürede çok iş istenmesi.
44	Kriz bahanesiyle maaşlara zam yapılmaması.
45	Kurum dışındaki kişilerle ilişkilerde yaptığı iş nedeni ile çalışanın güvenliğinin sağlanmaması.

SORUN NUMARASI	SORUNLAR
48	Maaşlarda yapılan zam kriterlerinin belirsiz olması.
49	Maaşların düzenli ve zamanında ödenmemesi.
51	Mevzuatta ücretli çalışan mimarın yeterince korunmaması.
52	Mimar ünvanının proje ihalelerinde (iş bitirme şartı nedeniyle) yeterli görülmemesi.
53	Mimarın görev tanımı sınırlarına başka meslek grupları tarafından müdahale edilmesi.
56	Mimarların etkinliklere katılması için işverenlerin izin vermemesi.
58	Mimarların onay vermeleri gereken projelere başka meslek gruplarının onay vermesi. (kontrol amaçlı)
63	Müelliflik haklarının korunmaması.
64	Özel sektörde eleman alımında cinsiyet ayrımı yapılması.
65	Özellikle kamu çalışanlarına verilen sorumluluk oranında yetki verilmemesi.
67	Resmi kurumlarla yapı denetimde çalışan mimarların yetki karmaşası.
69	Sözleşmeli personelin sözleşmesinin yenilenmesi sürecinde yaşanan belirsizlikler.
70	Taslak projelerin ücretlendirilmemesi.
72	Ücretli çalışan mimarların sendikal hakkının olmaması.
79	Yapı denetim şirketinde çalışan mimarların yasal engeller nedeniyle başka mesleki faaliyetlerde bulunamaması.
80	Yapı denetim şirketlerinde çalışan mimarların ücretlerinin yetersiz olması ve zamanında ödenmemesi.
81	Yarışma sürecinde ödül alan kamu ve eğitim kurumunda çalışan mimarın telif hakkını uygulama sürecinde koruyamaması.
85	Yeni mezun mimarların ofis ortamında psikolojik baskıya maruz kalması.
87	Yerel yönetimlerde yöneticilerin teknik konular hakkında yeterli bilgi sahibi olmamasından dolayı teknik personel ile aralarında çatışma yaşanması.
88	Yıllık izinlerin kullanılmaması, resmi tatillere riayet edilmemesi.
89	Yurtdışında çalışmış olanların özlük haklarının korunmaması. (Oda kayıtlarının transferinde)

ÖNERİ SAYISINA GÖRE SORUNLAR

